

WOJEWÓDZKI
URZĄD PRACY
W SZCZECINIE

Pomorze
Zachodnie

Obywatele Ukrainy na
zachodniopomorskim
rynku pracy w 2022 roku

Raport

WOJEWÓDZKI URZĄD PRACY W SZCZECINIE

WOJEWÓDZKI URZĄD PRACY W SZCZECINIE

Obywatele Ukrainy zatrudnieni na
zachodniopomorskim rynku pracy
w 2022 roku

Raport

Szczecin 2023 r.

Projekt i realizacja badania: Wydział Badań i Analiz – Paweł Nowak (naczelnik), Marta Baranowska, Artur Frąckiewicz, Marta Mróz, Andrzej Świeboda (Biuro Zachodniopomorskie Obserwatorium Rynku Pracy) oraz Jacek Siekierzycki (Biuro Statystyki Publicznej).

Autor raportu: Artur Frąckiewicz

Opracowanie graficzne: Marta Mróz

Redakcja: Andrzej Przewoda

Recenzja: dr hab. Małgorzata Porada-Rochoń, prof. US

ISBN: 978-83-61985-26-6

Copyright by Wojewódzki Urząd Pracy w Szczecinie

Kopiowanie i rozpowszechnianie może być dokonywane z podaniem źródła

Wojewódzki Urząd Pracy w Szczecinie
Ul. A. Mickiewicza 41
70-383 Szczecin
www.wup.pl
e-mail: sekretariat@wup.pl

Słowo od redaktora

Raport „Obywatele Ukrainy zatrudnieni na zachodniopomorskim rynku pracy w 2022 roku” stanowi podsumowanie badania przeprowadzonego w IV kwartale 2022 roku przez Wojewódzki Urząd Pracy w Szczecinie. Celem badania było pozyskanie informacji dotyczących sytuacji obywateli Ukrainy na zachodniopomorskim rynku pracy, a także przewidywanych jej zmian. Problematyka badania obejmowała: motywacje związane z podjęciem pracy w Polsce i sposoby jej poszukiwania, doświadczenia związane z wykonywaniem pracy w Polsce, zmiany pozycji na rynku pracy, sposoby zapewniania sobie odpowiednich warunków bytowych oraz ich ocenę, bariery związane z życiem (w tym pracą) oraz plany dotyczące pobytu w Polsce, a także oczekiwania i oceny dotyczące związanego z nim wsparcia oraz aktywnością na rynku pracy.

Raport skierowany jest do wszystkich osób zainteresowanych problematyką sytuacji obywateli Ukrainy na zachodniopomorskim rynku pracy, a zwłaszcza osób reprezentujących instytucje realizujące zadania w zakresie wsparcia, w tym zadania wpisujące się w polityki samorządu województwa dotyczące włączenia społecznego oraz związane z działaniami mającymi na celu wspieranie równowagi na rynku pracy.

W 2023 roku zostaną opublikowane kolejne dwa opracowania dotyczące sytuacji obywateli Ukrainy na zachodniopomorskim rynku pracy, które będą opierały się na wynikach badań WUP w Szczecinie. Zawarte w nich zostaną informacje o sytuacji osób bezrobotnych zarejestrowanych w zachodniopomorskich powiatowych urzędach pracy oraz o zatrudnianiu obywateli z Ukrainy z perspektywy pracodawców.

Badanie nie zostałooby zrealizowane bez życzliwej współpracy ze strony przedsiębiorstw i instytucji do których zwracali się o pomoc odpowiedzialni za badanie terenowe przedstawiciele Grupy BST. Szczególnie gorące podziękowania kieruję do obywateli Ukrainy, którzy zdecydowali się wziąć w nim udział.

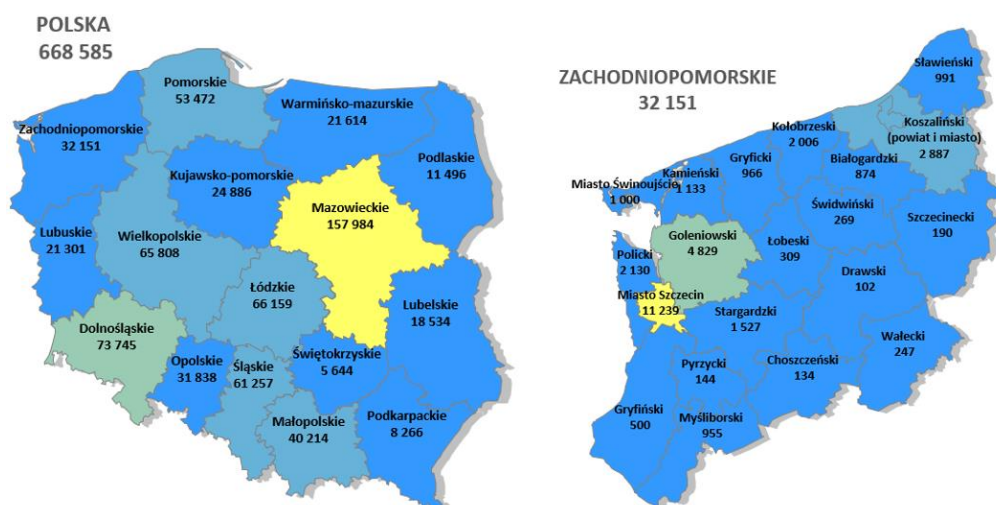
Andrzej Przewoda

Dyrektor Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Szczecinie

I. Obywatele Ukrainy na Polskim i zachodniopomorskim rynku pracy

Z wyraźną tendencją wzrostową napływu zagranicznych migrantów na zachodniopomorski rynek pracy mamy do czynienia od 2014 roku. Wówczas jeszcze liczba oświadczeń pracodawców o zamiarze powierzenia pracy cudzoziemcom nie była – w kontekście odnotowywanych w następnych latach liczebności - imponująca i wyniosła 5751 oświadczeń. Jednak zaobserwowany w 2014 roku wzrost oświadczeń rok do roku wyniósł prawie 77%. W kolejnych latach liczba ta wyraźnie zwiększała się, tj. o 218% w 2015 roku w porównaniu z 2014 i o 203% w 2016 roku w porównaniu z 2015. Jednak mimo tak dużych przyrostów liczby migrantów, województwo zachodniopomorskie nie należało do krajowej czołówki w zagospodarowywaniu strumienia migrantów zarobkowych przybywających do kraju. Po gwałtownym wzroście liczby oświadczeń w połowie drugiej dekady XXI wieku, w 2018 roku udział województwa w liczbie oświadczeń w całym kraju wyniósł tylko 3,7%. W przypadku woj. mazowieckiego było to 16,9%, śląskiego 11,7%, a dolnośląskiego 10,8%. Przy uwzględnieniu liczby mieszkańców województwa, zachodniopomorskie zajmowało w 2018 roku 9 miejsce w kraju pod względem liczby oświadczeń zgłoszonych przez pracodawców do PUP na 1000 mieszkańców w wieku produkcyjnym. W województwie zachodniopomorskim, zdecydowanym liderem w liczbie oświadczeń o zamiarze powierzenia pracy cudzoziemcowi z uwzględnieniem liczby mieszkańców, był powiat goleniowski (mapa 1).

Mapa 1. Obywatele Ukrainy, którzy podjęli zatrudnienie do dnia 02.01.2023 r. w Polsce na mocy specustawy

Źródło: opracowanie własne WUP w Szczecinie na podstawie danych CeSAR (Centralny System Analityczno-Raportowy)

Do wybuchu wojny w Ukrainie, obywatele tego kraju stanowili zdecydowaną większość zagranicznych migrantów zarobkowych przybywających do Polski. Po inwazji Rosji na Ukrainę, specyfika migrantów napływających do Polski i do województwa zachodniopomorskiego uległa zmianie. Przede wszystkim oprócz migracji motywowanej zarobkowo, pojawiła się migracja o charakterze uchodźczym. Jak zauważają autorzy raportu Narodowego Banku Polskiego, w związku z wybuchem wojny za naszą wschodnią granicą, zmieniła się struktura populacji migrantów z Ukrainy.¹ Przede wszystkim należy zwrócić uwagę na zmiany struktury demograficznej, a w pierwszej kolejności na płeć imigrantów. Wśród migrantów powojennych zwiększył się udział kobiet (z 54% wzrósł do 80%). Dominują wśród nich także osoby z wyższym wykształceniem oraz odnotowano spadek udziału osób powyżej 60 roku życia. W kontekście rynku pracy, istotnym jest spadek poziomu zatrudnienia wśród migrantów z 94% w przypadku migrantów przedwojennych, do 65% wśród uchodźców.² Warto podkreślić, że aktywność zawodowa uchodźców w województwie zachodniopomorskim była w listopadzie 2022 roku jedną z najwyższych w Polsce - 79% uchodźców utrzymywało się z pracy. Wyższy udział pracujących wśród uchodźców odnotowano tylko dla województwa pomorskiego (93%).

---

¹ Źródło: https://nbp.pl/wp-content/uploads/2023/04/Sytuacja-zyciowa-i-ekonomiczna-migrantow-z-Ukrainy-w-Polsce_raport-z-badania-2022-r.pdf, ss. 4-5 [dostęp: 12.05.2023]

² Tamże, s. 41 (na podstawie danych z listopada 2022)

II. Sytuacja bytowa i rodzinna obywateli Ukrainy zatrudnionych w woj. zachodniopomorskim

Z zagranicznymi migracjami, a zwłaszcza uchodźczymi, wiąże się szereg kosztów. Szczególnie istotne są koszty emocjonalne. Spośród nich, w pierwszej kolejności należy wymienić koszty związane z rozłąką, czyli niepożądanym stanem oddalenia przestrzennego od osób bliskich. W badaniu przeprowadzonym przez WUP w Szczecinie w IV kwartale 2022 roku, skoncentrowano się na rozłące rodzinnej. Przy czym należy pamiętać, że nie jest to jedyna płaszczyzna jej występowania (np. rozłąka z partnerem, rozłąka z przedstawicielami grupy rówieśniczej).

Spośród uczestniczących w badaniu obywateli Ukrainy, 38% pozostawało w związku małżeńskim. Stanowili oni najliczniejszą kategorię wyróżnioną w oparciu o kryterium stanu cywilnego.³ W przypadku 86% badanych, ich współmałżonek przebywał w czasie badania w Polsce. Natomiast spośród pozostałych 14% (tj. nie przebywających w Polsce), tylko 32% planowało przyjazd do Polski. Większość uczestniczących w badaniu obywateli Ukrainy posiada dziecko/dzieci (55%). Przy czym wszystkie dzieci przebywały w Polsce w przypadku 61% badanych. Rozłąka częściowa (część dzieci przebywała poza Polską) lub całkowita (wszystkie dzieci przebywały poza Polską), występuje częściej w przypadku dzieci starszych. Im starsze dzieci, tym częściej mamy do czynienia z ich oddaleniem przestrzennym od rodziców. W przypadku badanych posiadających dzieci do lat 3, tylko 10% pozostawało z nimi w rozłące. Natomiast w przypadku dzieci w wieku 6-15 lat dotyczyło to już 26% respondentów. Za wyjątkiem badanych posiadających dzieci do lat 3, w pozostałych kategoriach wiekowych, zdecydowana większość respondentów nie planuje ich sprowadzenia do Polski.

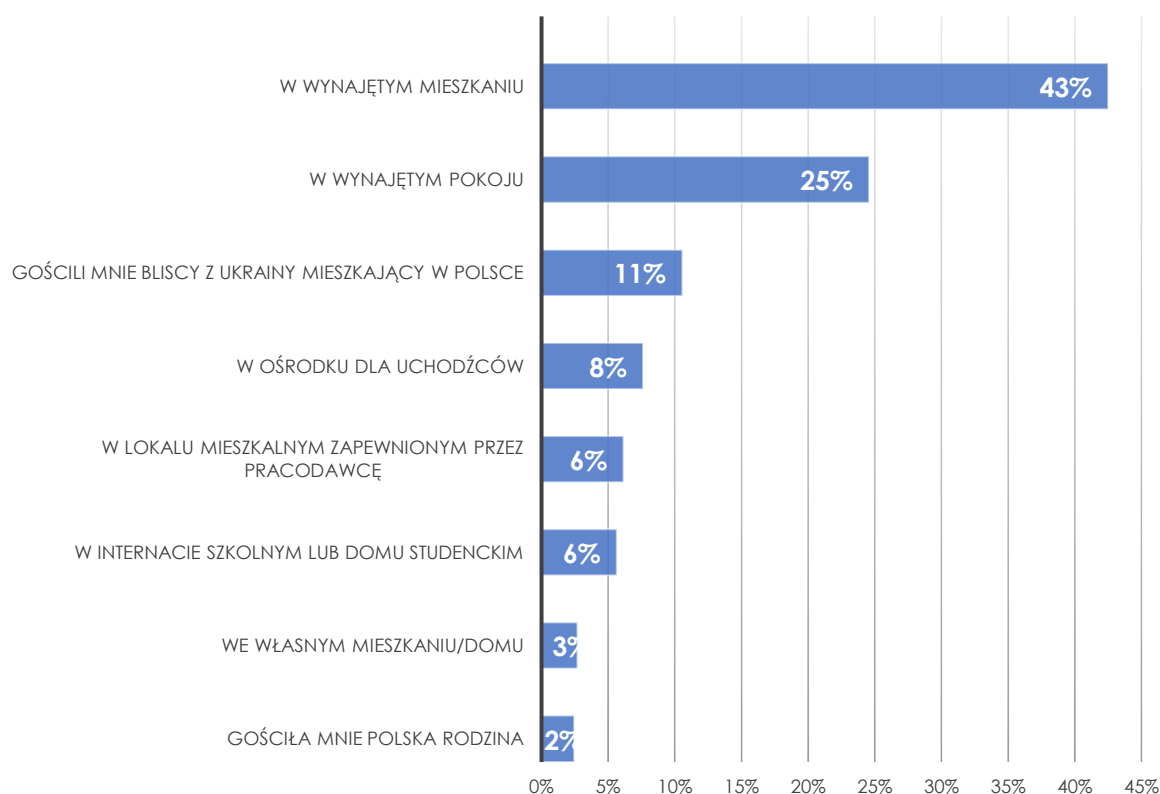
Jedną z najistotniejszych okoliczności związanych z uczestnictwem w rynku pracy osób posiadających dzieci lub inne osoby zależne, jest zapewnienie nad nimi opieki. W przypadku uchodźców wyzwanie to jest szczególnie trudne do sprostania. Spowodowane to jest częstym brakiem możliwości wykorzystania w tym celu naturalnych struktur pomocowych (rodziny, przyjaciół), a także instytucji publicznych. W przypadku osób dopiero wchodzących na polski rynek pracy, poważną barierą mogą tutaj stanowić także niewielkie zasoby finansowe lub ich brak. W takiej sytuacji zapewnienie opieki, a także schronienia, wyżywienia itp. na początkowym etapie pobytu w Polsce staje się bardzo trudne.

---

³ Pozostali respondenci badania to: panny i kawalerowie - 36%, rozwiedzeni - 17%, wdowy/wdowcy - 9%.

Wykres 1. Miejsce zamieszkania zatrudnionych w woj. zachodniopomorskim obywateli Ukrainy (w ciągu 30 dni poprzedzających badanie)*

*Respondenci mogli wybrać dowolną liczbę odpowiedzi.

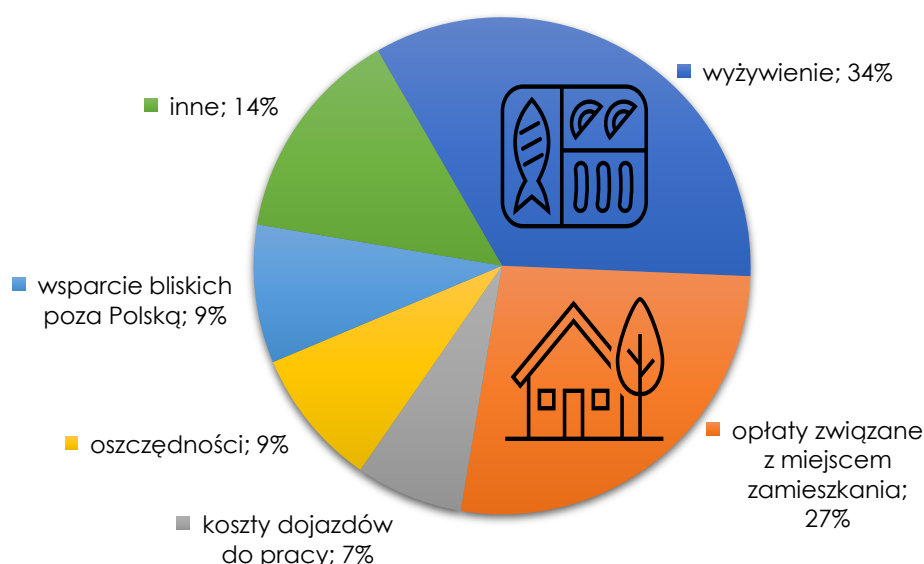
Źródło: opracowanie własne WUP w Szczecinie na podstawie badań własnych.

Większość badanych (68%) mieszkała w ciągu ostatnich 30 dni poprzedzających badanie w wynajętych lokalach (wykres 1). Najczęściej były to mieszkania. Jednak po uwzględnieniu zróżnicowania sytuacji społecznej badanych, można w tym kontekście zauważyć wyraźne różnice. W wynajętym mieszkaniu najczęściej żyją osoby zamężne i/lub posiadające dzieci. Osoby niezamężne i/lub nieposiadające dzieci zdecydowanie częściej mieszkają w wynajętych pokojach, a także częściej korzystają z gościnności bliskich obywateli Ukrainy oraz z internatów szkolnych i ośrodków dla uchodźców.

W strukturze wydatków badanych obywateli Ukrainy dominowały dwa cele: zakup żywności oraz opłaty związane z miejscem zamieszkania (wykres 2). Wyższy udział średnio miały tutaj wydatki ponoszone na wyżywienie – deklarowany udział wydatków w budżecie domowym wyniósł 34%. Przy czym przy uwzględnieniu mediany deklarowanych wydatków, dla

obu celów budżetowych otrzymano takie same wartości, tj. udział na poziomie 30%.⁴ Warto zwrócić uwagę, że aż 53% badanych zadeklarowało, że w ich budżetach domowych nie ma miejsca na oszczędności. Jednocześnie 48% respondentów przeznacza część swojego budżetu domowego na wsparcie dla rodziny lub bliskich poza Polską. Inne wydatki dotyczą przede wszystkim zakupu odzieży, środków higienicznych i ochrony zdrowia, kosmetyków, a także używek oraz rozrywki. Zdecydowana większość badanych ocenia koszty utrzymania w Polsce jako bardzo wysokie (74%). Jednocześnie 67% respondentów uznała poziom swojego życia w naszym kraju jako dobry.

Wykres 2. Struktura wydatków obywateli Ukrainy zatrudnionych w woj. zachodniopomorskim (średnie z deklarowanych udziałów poszczególnych pozycji w budżecie domowym)

Źródło: opracowanie własne WUP w Szczecinie na podstawie badań własnych.

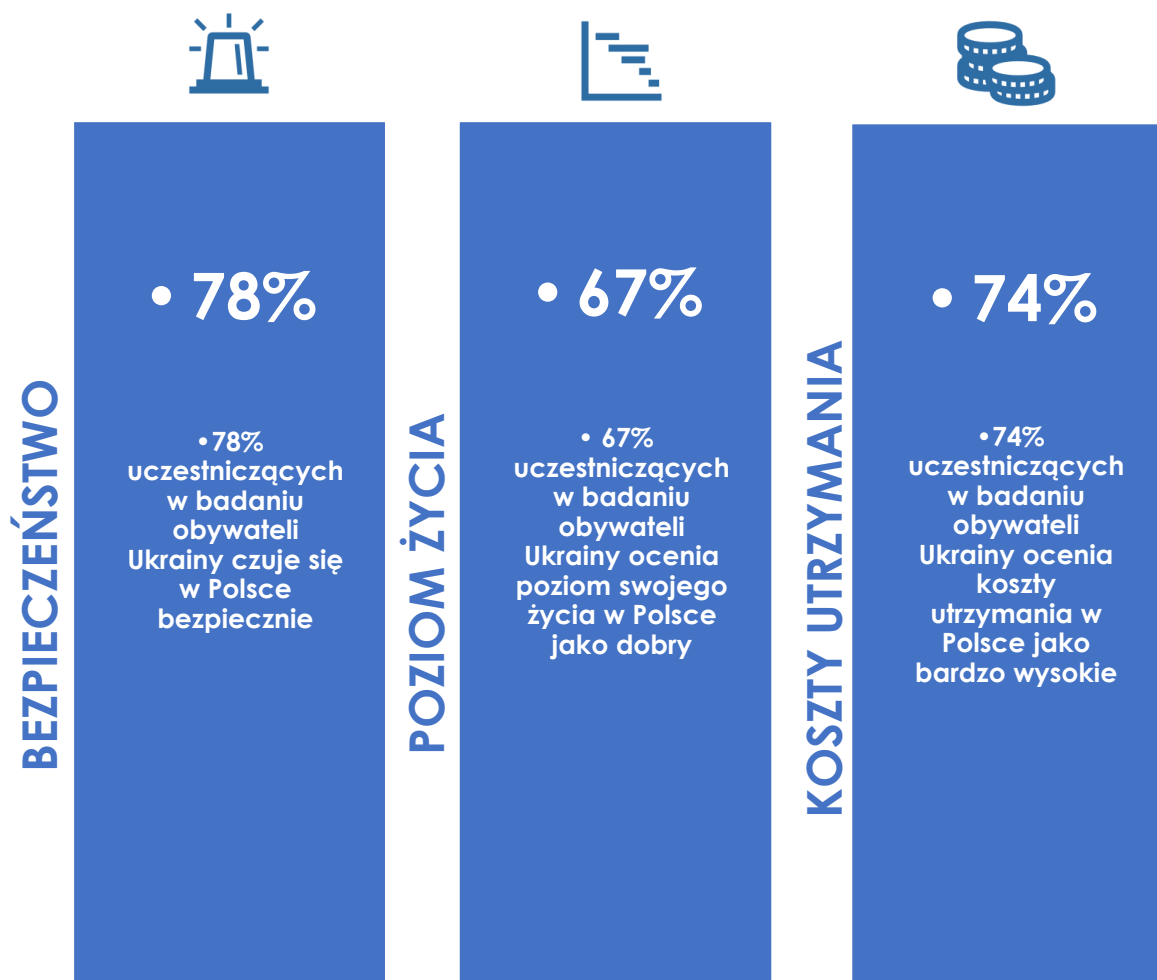
W przypadku migracji uchodźczej, szczególnie ważne jest poczucie bezpieczeństwa migrantów. Zdecydowana większość badanych obywateli Ukrainy czuje się w Polsce bezpiecznie. Najbardziej zdecydowani w pozytywnych ocenach bezpieczeństwa byli respondenci reprezentujący przedział wiekowy 35-44 lata. Dla poszczególnych kategorii wiekowych sumy ocen pozytywnych mieściły się w przedziale od 72% do 81%. Wysoki poziom poczucia bezpieczeństwa obywateli Ukrainy w Polsce potwierdzają także wyniki innych badań. Za przykład może posłużyć przeprowadzone w styczniu 2023 roku badanie ARC Rynek i Opinia.⁵

⁴ Mediana: wyżywienie – 30%, opłaty związane z miejscem zamieszkania – 30%, wsparcie bliskich poza Polską – 5%, koszt dojazdów do pracy – 5%, oszczędności – 0%, inne – 14%.

⁵ Źródło: <https://arc.com.pl/ukraincy-o-zyciu-w-polsce/> [dostęp: 12.05.2023]

Biorący w nim udział obywatele Ukrainy „Spokój/Bezpieczeństwo” uznali za cechę Polski cenioną przez nich najbardziej (ryc. 1).

Rycina 1. Ocena sytuacji życiowej obywateli Ukrainy zatrudnionych w woj. zachodniopomorskim

Źródło: opracowanie własne WUP w Szczecinie na podstawie badań własnych.

III. Kompetencje i doświadczenie zawodowe obywateli Ukrainy zatrudnionych w woj. zachodniopomorskim

Oceny konsekwencji napływu imigrantów na rynek pracy można dokonywać m.in. ze względu na posiadane przez nich kwalifikacje zawodowe (np. w kontekście zawodów deficytowych i nadwyżkowych), czy też ze względu na zajmowaną pozycję na polskim (zachodniopomorskim) rynku pracy w porównaniu z pozycją zajmowaną w kraju ojczystym. Wśród uczestników badania przeważały osoby posiadające zawód wyuczony (65%). W rozważaniach dotyczących migracji w kontekście rynku pracy, bardzo często podnoszona jest kwestia pracy imigrantów poniżej posiadanych kwalifikacji.⁶ W sytuacji takiej znalazło się 23% posiadających wyuczony zawód badanych (ryc. 2). Zwraca tutaj uwagę dość liczna wśród nich reprezentacja nauczycieli (tj. 18% spośród pracujących poniżej posiadanych kwalifikacji), a także przedstawiciele sektora finansów i rachunkowości (10%). Najwyższy udział osób pracujących poniżej kwalifikacji dotyczył obywateli Ukrainy posiadających wykształcenie zawodowe. W przypadku osób z wykształceniem wyższym udział ten wyniósł 8%. Mamy tutaj do czynienia ze zjawiskiem braku wykorzystania posiadanego przez te osoby kapitału kompetencyjnego.

Zdecydowana większość badanych pracowała przed przyjazdem do Polski na Ukrainie (73%). Najczęściej na Ukrainie pracowali w zawodach przypisanych sekcji budowlanej (np. murarz), usług (najczęściej: fryzjer, kosmetolog) oraz handlu i naprawy pojazdów (najczęściej: sprzedawca, mechanik).⁷ Warto dodać, że 41% badanych, którzy pracowali wcześniej w Ukrainie, w Polsce wykonywała taki sam lub pokrewny zawód. Spośród badanych, 27% nie pracowało wcześniej na Ukrainie przed przyjazdem do Polski. Zdecydowaną większość z nich stanowiły osoby do 24 roku życia (72%).

Większość badanych posiadała łączny czas pracy w Ukrainie wynoszący co najmniej 10 lat (61%). W tym najliczniej reprezentowana była kategoria osób ze stażem mieszczącym się w przedziale 15-20 lat (24% ogółu badanych). Z kolei w przypadku stażu pracy w Polsce, najwięcej badanych zadeklarowało mieszczący się w przedziale 3-6 miesięcy (28,5%). Przy czym 26% badanych posiadało już ponad 2-letni staż pracy w naszym kraju. Ważnym aspektem podejmowania pracy poza granicami kraju pochodzenia jest potwierdzanie

---

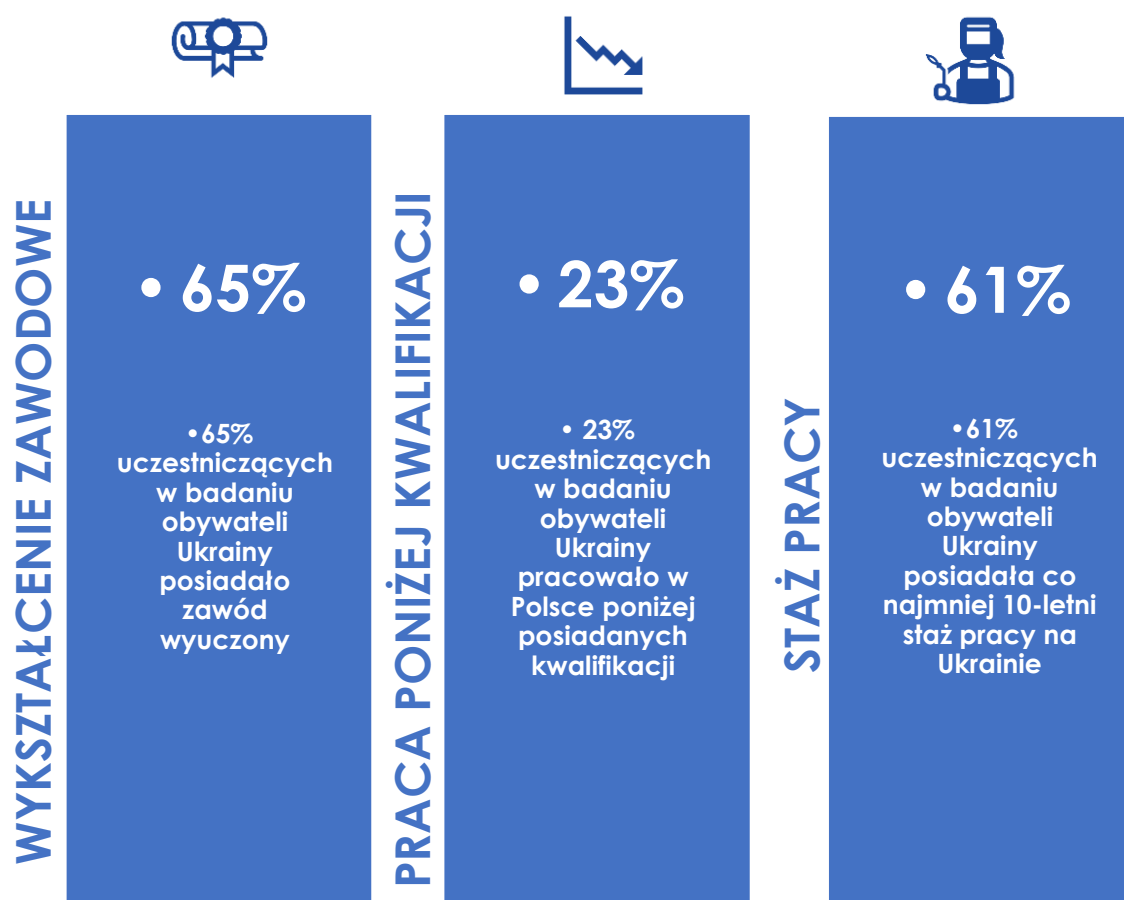
⁶ Dla potrzeb badawczych, przyjęto definicję *pracy poniżej kwalifikacji*, uznając, że jest to praca nie wymagająca kwalifikacji w zakresie posiadanym przez daną osobę, a także nie wymagająca porównywalnie długiego czasu i wysiłku na przygotowanie się do jej wykonywania, jaki wymaga wykonywanie pracy do której dana osoba jest kompetencyjnie przygotowana (wykształcenie, doświadczenie zawodowe itp.) – np. inżynier elektronik wykonujący prace proste, nauczyciel fizyki pracujący jako pakowacz, tokarz pracujący jako robotnik pomocniczy w sadzie, ale także kucharz pracujący jako pomocnik kucharza.

⁷ Na podstawie informacji dotyczących ostatniego zawodu wykonywanego w Ukrainie przed przyjazdem do Polski.

zdoływtych w nim uprawnień, czy też kompetencji zawodowych. Działania takie podjęto 17% badanych. Najczęściej dotyczyły one potwierdzania umiejętności zawodowych (52%), a także potwierdzania uprawnień zawodowych (39%) oraz nostryfikacji dyplomu wyższej uczelni (25%).

Wykształcenie wyższe zadeklarowało 43% uczestniczących w badaniu obywateli Ukrainy, a wykształcenie zawodowe – na poziomie szkoły średniej - 17%. Większość badanych zdobywała kwalifikacje zawodowe w ramach szeroko rozumianego szkolnictwa zawodowego (przygotowujące do wykonywania zawodu na poziomie szkoły ponadpodstawowe i wyższe).⁸

Rycina 2. Zasoby kompetencyjne i sytuacja na rynku pracy obywateli Ukrainy zatrudnionych w woj. zachodniopomorskim

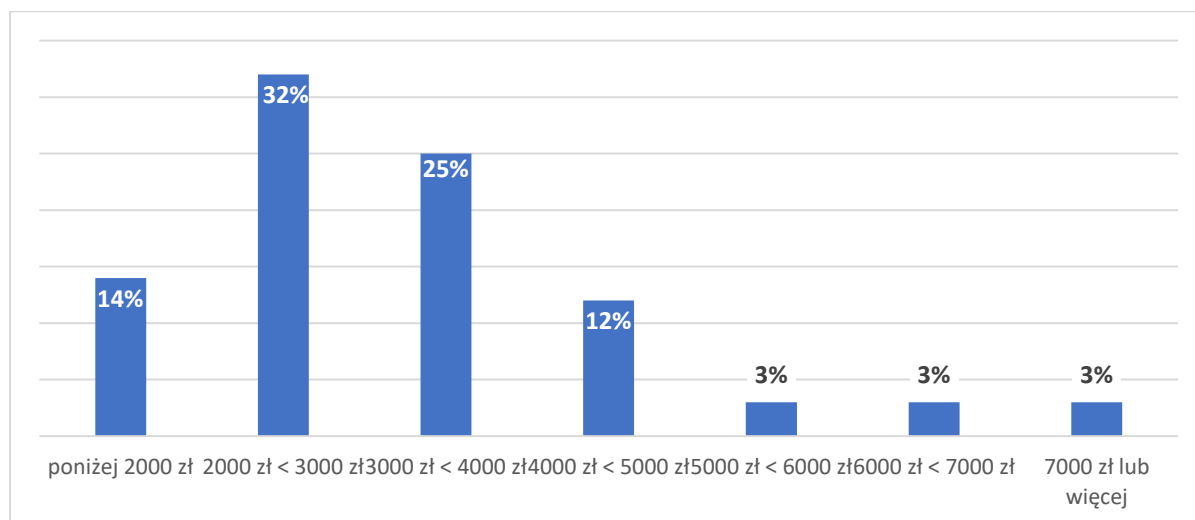
Źródło: opracowanie własne WUP w Szczecinie na podstawie badań własnych.

⁸ W badaniu przyjęto następujące kategorie wykształcenia: średnie, zawodowe, wyższe niepełne, wyższe. Respondenci mogli również wybrać odpowiedź „inne”. Zastosowane kategorie wykształcenia odpowiadały standardom przyjętym przez Państwową Służbę Statystyczną Ukrainy (Загальна середня, Середня спеціальна, Вища, Вища з вченим ступенем, Інше).

IV. Doświadczenia i uwarunkowania związane z podejmowaniem zatrudnienia przez obywateli Ukrainy w woj. zachodniopomorskim

Według danych Ministerstwa Rodziny i Polityki Społecznej w 2022 roku, w przypadku obywateli Ukrainy pracujących na podstawie oświadczenia o powierzeniu pracy, mediana wynagrodzeń wynosiła 3010 zł brutto miesięcznie (taką samą wartość uzyskano przy uwzględnieniu pracy na 1 etat lub 168 godzin miesięcznie). Z kolei średnia wynagrodzenia wyniosła 2817 zł brutto. Przy czym 22% obywateli Ukrainy pracowało w wymiarze godzinowym równym ½ etatu lub poniżej.⁹ Mediana wynagrodzenia na 1 etat lub 168 godzin dla ogółu cudzoziemców zatrudnionych na podstawie oświadczenia o powierzeniu pracy była zbliżona dla wszystkich województw.¹⁰ Dominowała wartość 3010 zł brutto (minimalne wynagrodzenie za pracę brutto w 2022 roku wynosiło około 2363 zł „na rękę” dla osób, które ukończyły 26 rok życia), tylko w województwach: mazowieckim, podlaskim, oraz warmińsko-mazurskim odnotowano jej wyższą wartość – najwyższą w woj. mazowieckim: 3300 zł.

Wykres 3. Deklarowane przez zatrudnionych w woj. zachodniopomorskim obywateli Ukrainy wynagrodzenia „na rękę” w ciągu miesiąca poprzedzającego badanie w aktualnym miejscu lub miejscach pracy*

*8% badanych odmówiło udzielenia odpowiedzi

Źródło: opracowanie własne WUP w Szczecinie na podstawie badań własnych.

⁹ Źródło: „Wynagrodzenia cudzoziemców pracujących w 2022 roku na oświadczeniu o powierzeniu wykonywania pracy”, komunikat Ministerstwa Rodziny i Polityki Społecznej [opracowanie dostępne na stronie: <https://psz.praca.gov.pl>]

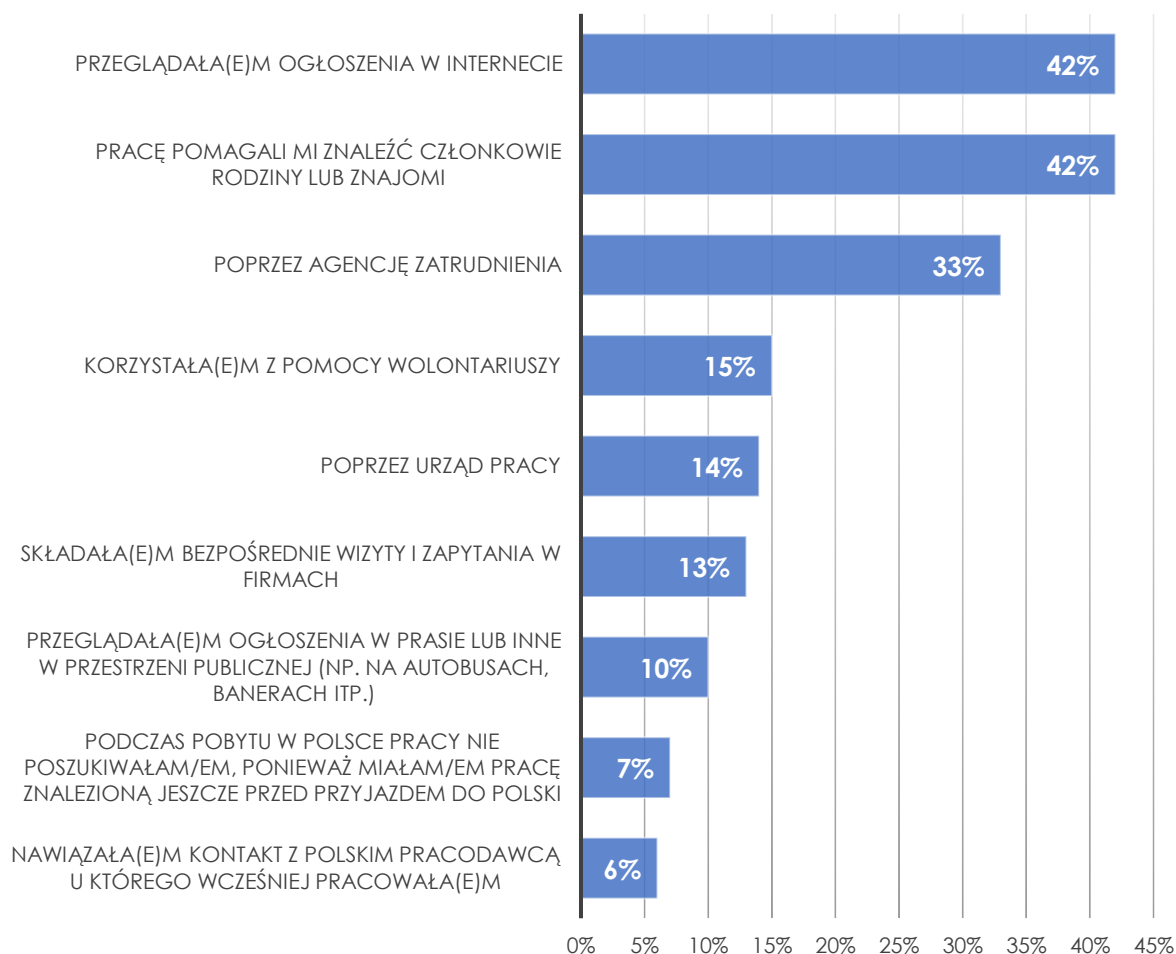
¹⁰ Obywatele Ukrainy, Rosji, Mołdawii, Gruzji, Białorusi i Armenii. Udział obywateli Ukrainy w rozważanej kategorii zatrudnionych wyniósł w 2022 roku 61% (386 494 oświadczenia). Na drugim miejscu w zestawieniu znaleźli się obywatele Białorusi 18% (115 609 oświadczeń).

Najwyższy udział wśród badanych przez WUP w Szczecinie zatrudnionych w woj. zachodniopomorskim obywateli Ukrainy miały osoby, które zadeklarowały miesięczne wynagrodzenie „na rękę” mieszczące się w przedziale 2000zł < 3000zł (32% badanych) oraz 3000zł < 4000zł (25%) – wykres 3. W najwyższym przedziale znalazło się 3% badanych. Zadeklarowali oni wynagrodzenie na poziomie co najmniej 7 000 zł miesięcznie. Deklarowane wynagrodzenia „na rękę” obejmowały wszystkie źródła dochodów. W ostatnim od momentu badania miesiącu, 40 godzin tygodniowo pracowało 27% badanych. Poniżej 20 godzin przeciętnie tygodniowo pracowało 8% badanych. Zdecydowana większość z nich (94%) uzyskiwała wynagrodzenie poniżej 2 000 zł.

Dla potrzeb badania przyjęto kategorię „wynagrodzenia sprawiedliwego” w opinii badanych. Zatrudnieni w województwie zachodniopomorskim obywatele Ukrainy zostali poproszeni o podanie wynagrodzenia, które ich zdaniem powinni otrzymywać miesięcznie „na rękę” przy uwzględnieniu ich kwalifikacji i doświadczenia zawodowego i które gotowi byliby uznać za „sprawiedliwe”. Mediana takich wynagrodzeń wyniosła 4 500zł „na rękę” (średnia 4967zł). Zbiór deklarowanych „sprawiedliwych” wynagrodzeń cechował duży rozstęp, tj. na poziomie 9 500zł (różnica między minimalnym a maksymalnym wymienionym wynagrodzeniem). Z obawy przed wysokim odsetkiem odmów odpowiedzi, badanych poproszono o deklarowanie osiągniętych w danym okresie zarobków poprzez wskazanie przedziału wynagrodzeń. Po porównaniu wynagrodzeń uznanych przez badanych za „sprawiedliwe” ze wskazanymi przez nich przedziałami uzyskiwanych wynagrodzeń, okazało się, że 29% uczestniczących w badaniu obywateli Ukrainy otrzymuje wynagrodzenie w przedziale, w którym mieści się także wynagrodzenie uznawane za „sprawiedliwe”.

Badani obywatele Ukrainy zostali poproszeni o ocenę poziomu trudności znalezienia pracy w Polsce. Rozkład odpowiedzi wskazuje na nieznaczną przewagę osób nie zgadzających się z opinią o możliwości „łatwego znalezienia pracy w Polsce” (47%, w tym 24% zdecydowanie odrzuca taką opinię), nad zgadzającymi się z nią (42%, w tym 14% zgadzało się zdecydowanie). Najczęściej przekonanie o łatwości znalezienia pracy w Polsce deklarowały osoby o największym doświadczeniu na rynku pracy w Polsce (36 miesięcy i więcej: 66%). Z kolei najwięcej deklaracji negatywnych dotyczyło osób ze stażem pracy w Polsce poniżej 3 miesięcy. Jest to naturalną konsekwencją towarzyszącego zwiększaniu się stażu pracy na danym rynku pracy, przyrostowi wiedzy o nim, a także wchodzenia w społeczne sieci wsparcia.

Wykres 4. Deklarowane przez badanych obywateli Ukrainy zatrudnionych w woj. zachodniopomorskim sposoby poszukiwania pracy w Polsce

*Respondenci mogli wybrać dowolną liczbę odpowiedzi.

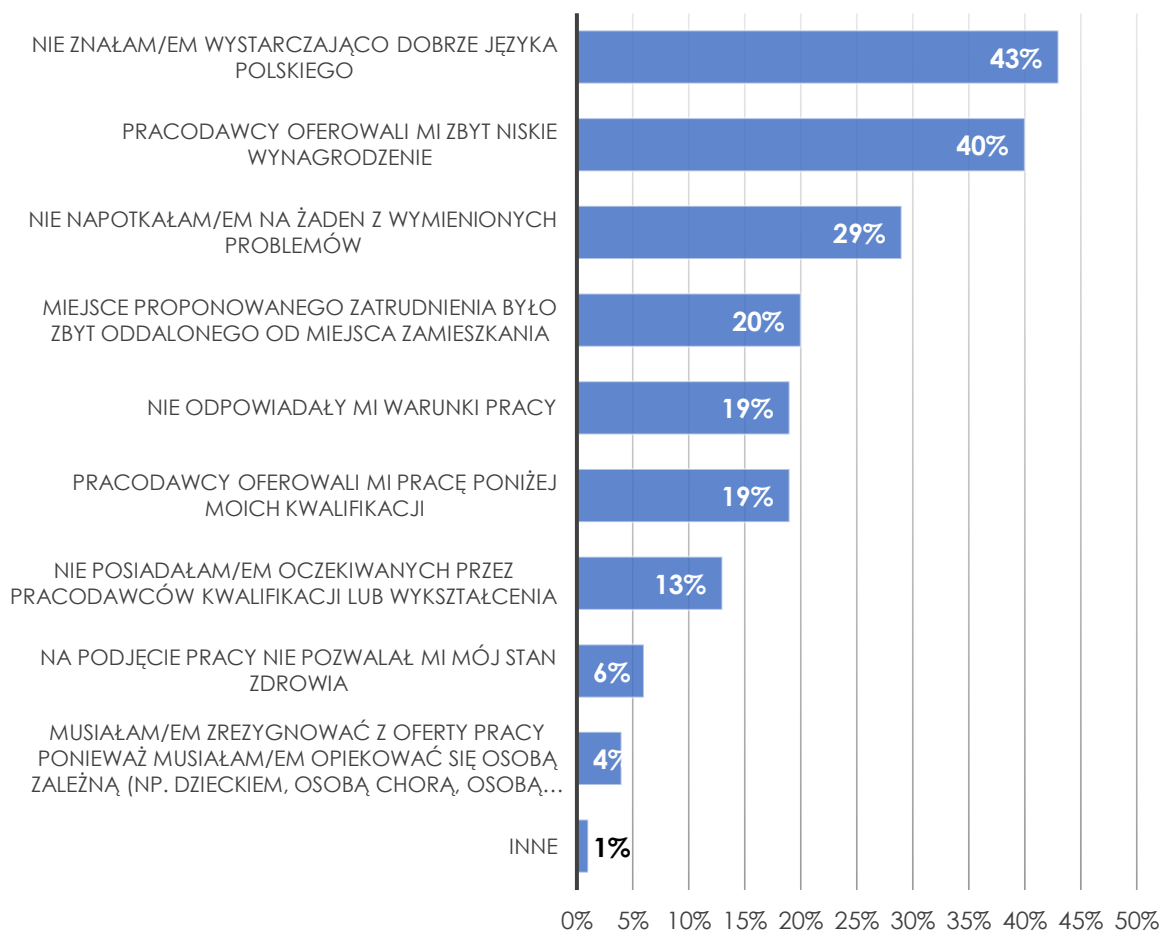
Źródło: opracowanie własne WUP w Szczecinie na podstawie badań własnych.

Uczestniczący w badaniu zatrudnieni w województwie zachodniopomorskim obywatele Ukrainy, w zdecydowanej większości zatrudnieni byli u jednego pracodawcy (84%). Najczęściej zatrudnieni byli na umowę o pracę (47%) lub umowę krótkoterminową (34%, np. umowa zlecenie). Badani poszukiwali pracy w Polsce przede wszystkim wykorzystując do tego Internet oraz sieci kontaktów społecznych opartych na więziach osobistych (rodzina, znajomi) – 42% wskazań (wykres 4). W wymiarze wsparcia instytucjonalnego, badani najczęściej korzystali z pomocy agencji zatrudnienia (33%). Najczęściej wskazywaną barierą w podjęciu zatrudnienia w Polsce była dla obywateli Ukrainy niewystarczająca znajomość języka polskiego (43%) oraz zbyt niskie - w opinii badanych - wynagrodzenie oferowane przez

pracodawców (40%). Zwraca także uwagę wysoki odsetek deklaracji o nie napotkaniu wymienionych w pytaniu problemów (29%) – wykres 5.

Wykres 5. Wskazywane przez obywateli Ukrainy zatrudnionych w woj. zachodniopomorskim problemy związane z poszukiwaniem pracy*

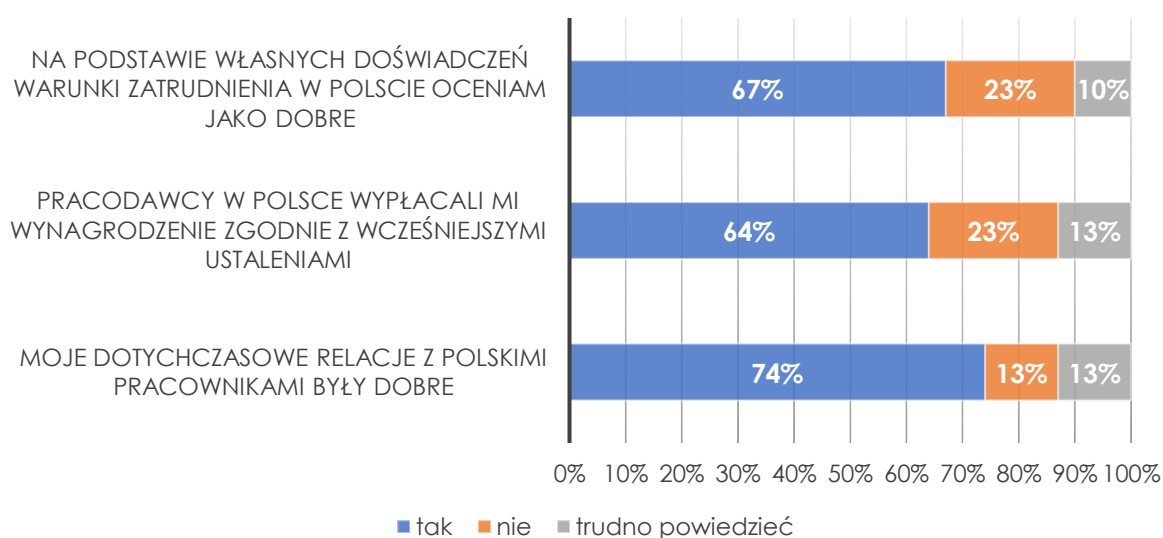
*Respondenci mogli wybrać dowolną liczbę odpowiedzi.

Źródło: opracowanie własne WUP w Szczecinie na podstawie badań własnych.

Biorący udział w badaniu zatrudnieni w województwie zachodniopomorskim obywatele Ukrainy zostali poproszeni o informacje dotyczące ich mobilności na polskim rynku pracy w okresie 6 miesięcy poprzedzających badanie. Zdecydowana większość z nich nie zmieniała w tym okresie pracodawcy, czyniło to jedynie 19% badanych. Najczęściej wskazywanym powodem zmiany miejsca pracy było wyższe wynagrodzenie zaoferowane przez innego pracodawcę (58%), złe relacje z innymi pracownikami (30%) oraz zakończenie okresu zatrudnienia (22%).

Warto zwrócić uwagę na wypowiedzi badanych obywateli Ukrainy zatrudnionych w województwie zachodniopomorskim dotyczące ich doświadczeń pracowniczych w Polsce (wykres 6). Zdecydowana większość respondentów ocenia warunki pracy w Polsce jako dobre (67%). Podobnie wysoki odsetek pozytywnych deklaracji dotyczy wywiązywania się z zobowiązań płacowych polskich pracodawców. Z kolei aż 74% badanych pozytywnie ocenia swoje relacje z polskimi pracownikami.

Wykres 6. Doświadczenia zatrudnionych w woj. zachodniopomorskim obywateli Ukrainy związane z pracą w Polsce

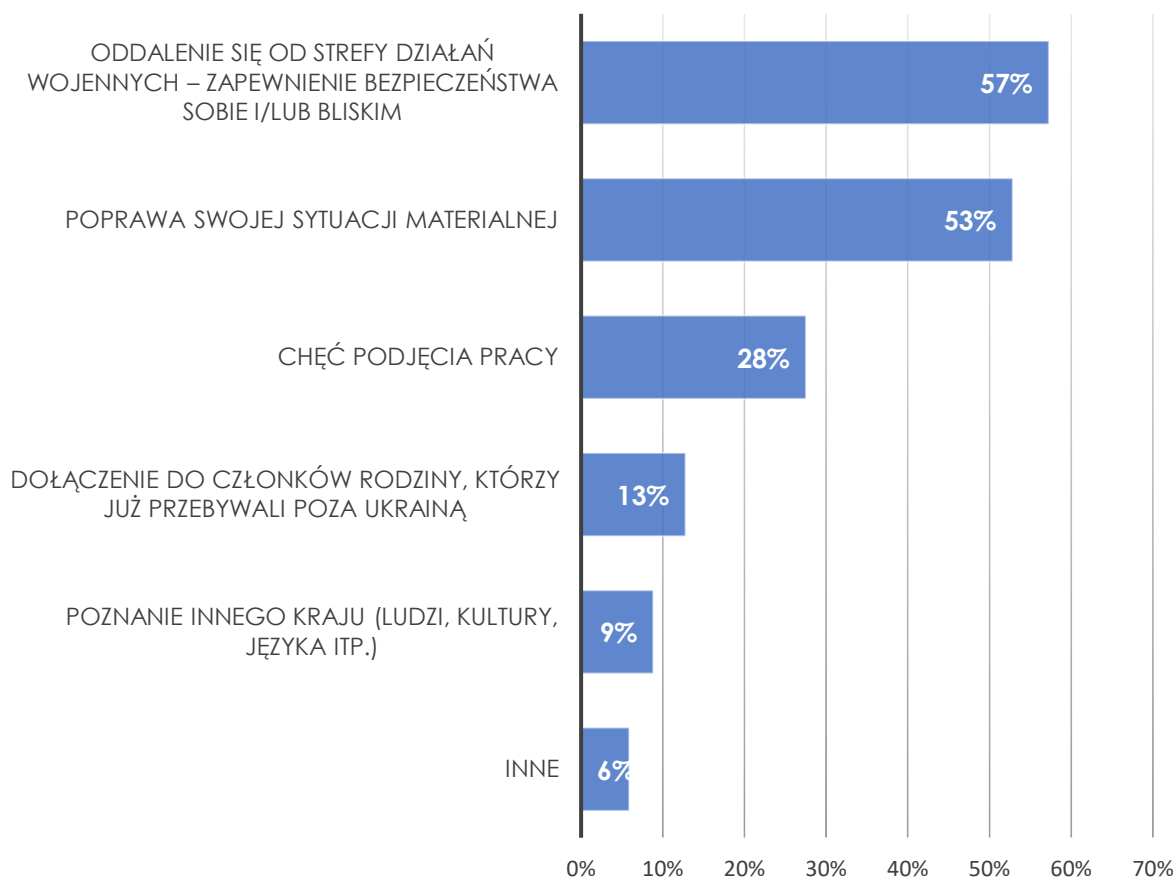
Źródło: opracowanie własne WUP w Szczecinie na podstawie badań własnych.

V. Motywacje migracyjne obywateli Ukrainy zatrudnionych w woj. zachodniopomorskim

Dla zrozumienia postaw imigrantów niezbędnym jest wskazanie motywów, które skłoniły ich do podjęcia decyzji o opuszczeniu rodzinnego kraju. Do czasu eskalacji konfliktu zbrojnego w Ukrainie, przyjazdy do Polski obywateli tego kraju były traktowane jako część strumienia napływających migrantów zarobkowych. Obywatele Ukrainy stanowili najliczniejszą reprezentację migrantów zarobkowych, jednak nie różniła się istotnie pod względem motywów wędrownych, od migrantów napływających z innych krajów objętych umowami ułatwiającymi dostęp do polskiego rynku pracy (np. Białorusi, Mołdawii, Rosji, czy też Gruzji). Sytuacja zmieniła się 24 lutego 2022 roku, czyli od dnia uznawanego za początek rosyjskiej inwazji na Ukrainę. Obywatele Ukrainy przybywający od tego dnia do Polski zaczęli być traktowani jako wojenni uchodźcy. Warto zwrócić uwagę, że 28% uczestniczących w badaniu obywateli Ukrainy przybyło do Polski z terenów znajdujących się w obszarze bezpośrednich starć (region wschodni i południowy), a 23% z regionu centralnego, który znajduje się w ich pobliżu. Konsekwencją zmiany sytuacji społecznej w Ukrainie było wprowadzenie szeregu rozwiązań prawnych, które ułatwiły dostępność dla obywateli Ukrainy zarówno do polskiego rynku pracy, jak i instytucji wsparcia.

Najczęściej wskazywanym przez biorących udział w badaniu powodem opuszczenia Ukrainy było oddalenie się od strefy działań wojennych, czyli zapewnienie sobie i bliskim bezpieczeństwa (57% wskazań). Konsekwencją oddalenia się ze strefy działań wojennych jest także chęć poprawy sytuacji materialnej, która w czasie wojny najczęściej ulega radykalnemu pogorszeniu, a poprawa poziomu życia w obszarze działań wojennych staje się w dłuższej perspektywie czasowej mało prawdopodobna. Czynnikiem materialnym, jako motyw opuszczenia kraju wskazało 53% badanych (wykres 7).

Wykres 7. Deklarowane przez badanych obywateli Ukrainy zatrudnionych w woj. zachodniopomorskim motywy opuszczenia rodzinnego kraju*

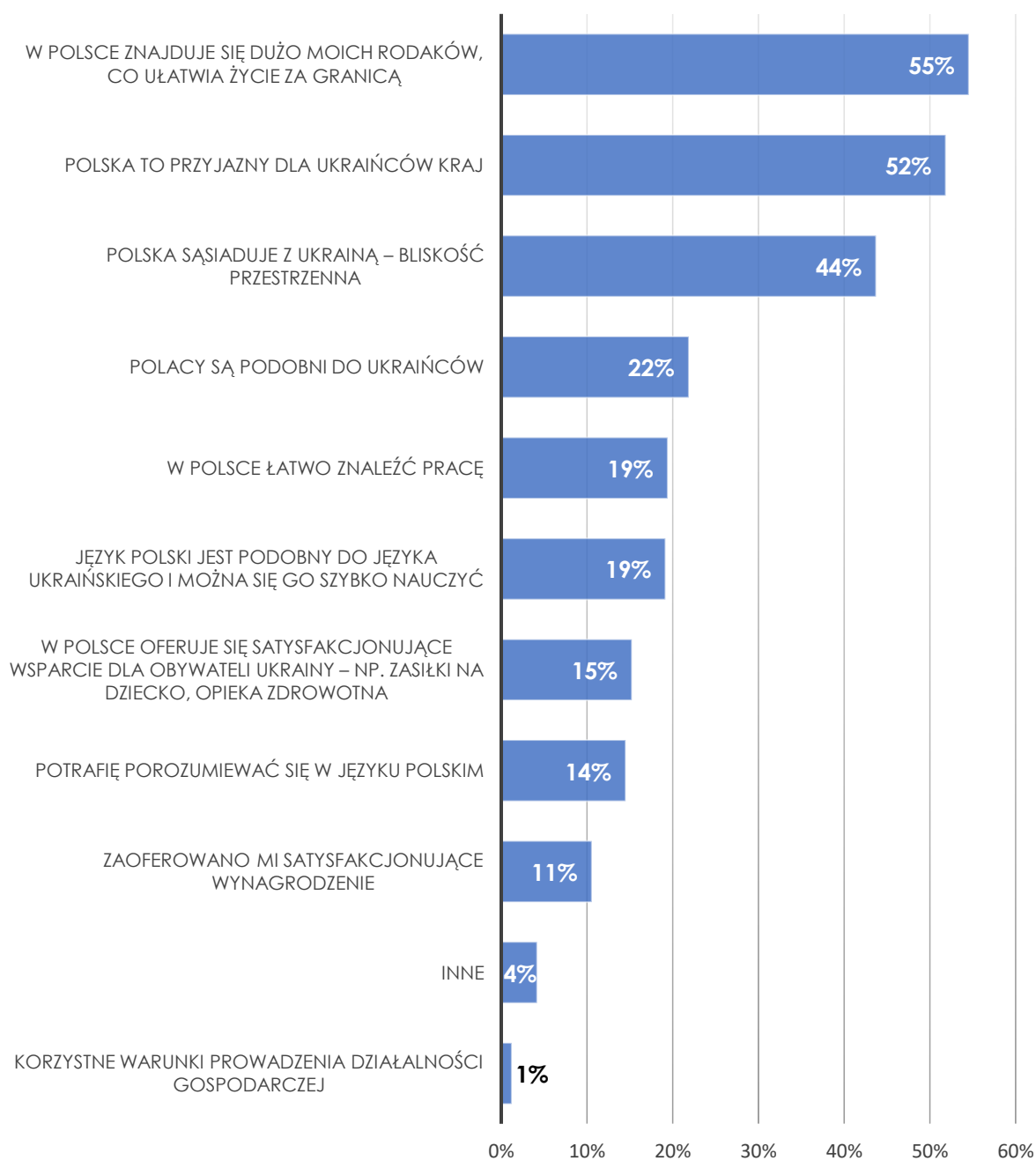
*Respondenci mogli wybrać dowolną liczbę odpowiedzi.

Źródło: opracowanie własne WUP w Szczecinie na podstawie badań własnych.

Jak informował w lutym 2023 roku Urząd do Spraw Cudzoziemców, z ochrony czasowej w Polsce korzystało wówczas prawie 1 mln obywateli Ukrainy (głównie kobiet i dzieci). Przy czym liczba ta nie obejmowała osób przebywających w Polsce w ramach ruchu bezwizowego.¹¹ Decyzji o wyjeździe migranta z kraju zawsze towarzyszy decyzja dotycząca kierunku migracji (wykres 8). Wybór Polski jako docelowego kraju migracji był dla obywateli Ukrainy związany przede wszystkim z bliskością przestrzenną, ale także społeczną. W drugim przypadku, były to przede wszystkim rozwinięte sieci migracyjne tworzone przez obywateli Ukrainy, którzy od dłuższego czasu przebywają w Polsce. Należy także zwrócić uwagę na pozytywnie oceniane postawy Polaków wobec obywateli Ukrainy.

¹¹ Źródło: <https://www.gov.pl/web/udsc/obywatele-ukrainy-w-polsce--aktualne-dane-migracyjne> [dostęp: 12.05.2023]

Wykres 8. Deklarowane przez obywateli Ukrainy zatrudnionych w woj. zachodniopomorskim motywy decyzji związanej z pobytem i podjęciem pracy w Polsce*

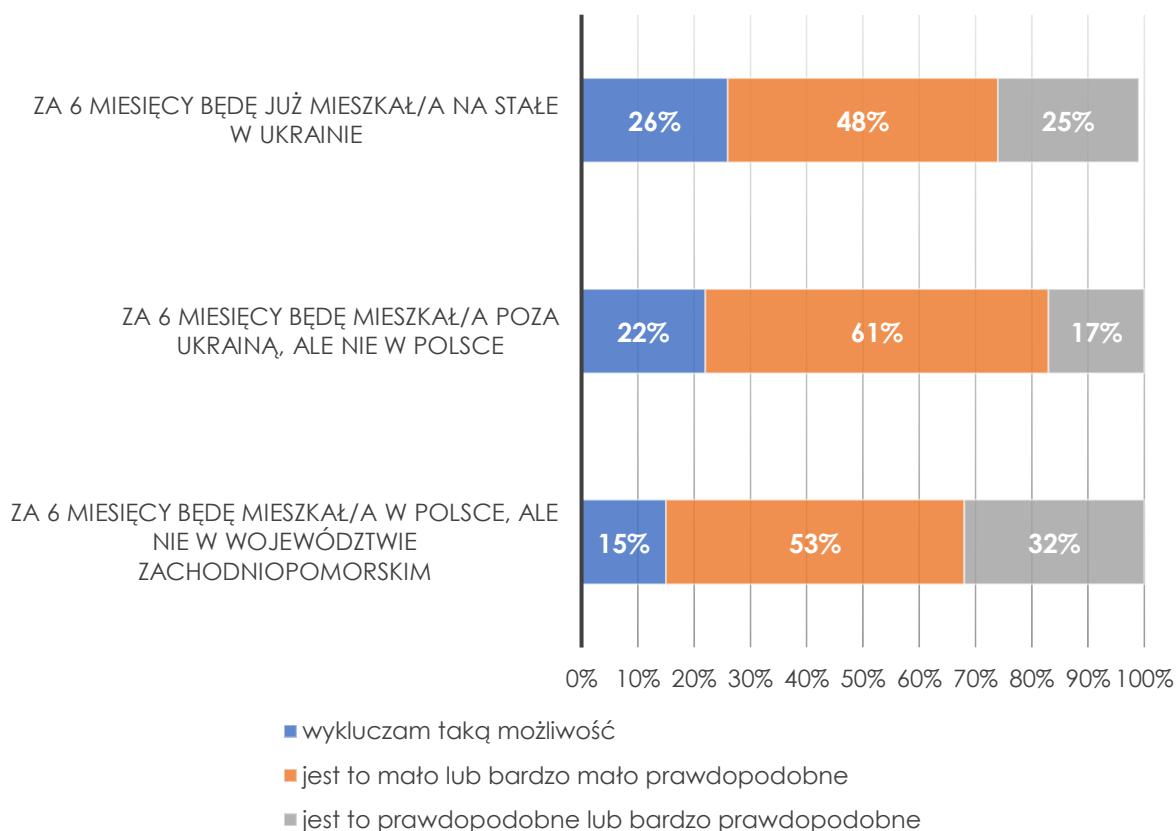
*Respondenci mogli wybrać dowolną liczbę odpowiedzi.

Źródło: opracowanie własne WUP w Szczecinie na podstawie badań własnych

VI. Przewidywania i plany zatrudnionych w woj. zachodniopomorskim obywateli Ukrainy dotyczące pobytu i pracy w Polsce

Uczestniczący w badaniu obywatele Ukrainy zatrudnieni na terenie województwa zachodniopomorskiego zostali poproszeni o ocenę scenariuszy dotyczących ich przyszłości w kontekście miejsca zamieszkania i uczestnictwa w rynku pracy. Połowa badanych nie planuje „niezwłocznie po zakończeniu działań wojennych” powrotu na Ukrainę, a 33% (w tym 12% zdecydowanie) ma takie plany. Jeszcze mniej badanych planowało powrót na Ukrainę w ciągu 6 miesięcy od badania „bez względu na przebieg działań wojennych”. Plany takie miało 16% uczestniczących w badaniu obywateli Ukrainy.

Wykres 9. Przewidywania zatrudnionych w woj. zachodniopomorskim obywateli Ukrainy dotyczące przyszłego miejsca zamieszkania

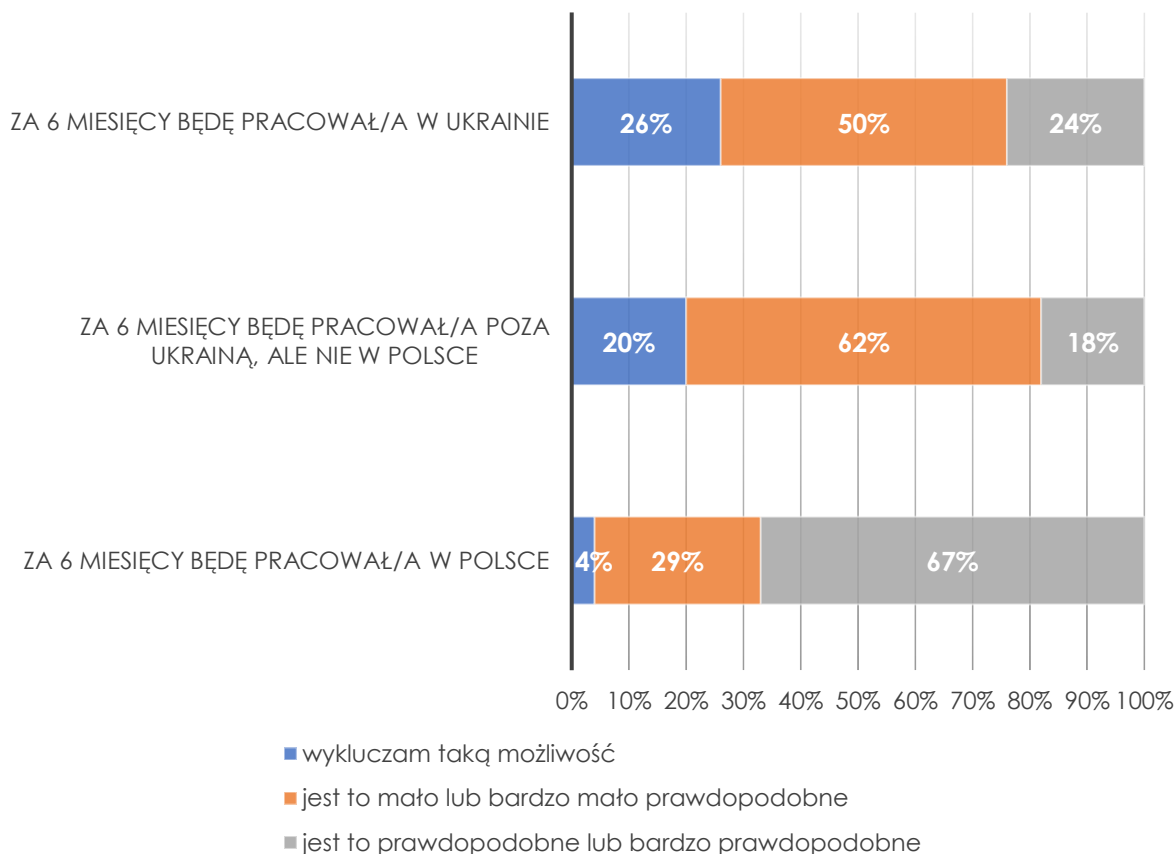

Źródło: opracowanie własne WUP w Szczecinie na podstawie badań własnych.

Większość badanych wyklucza lub uznaje za mało prawdopodobne zamieszkanie na Ukrainie w ciągu 6 miesięcy od dnia badania (wykres 9). Należy zwrócić uwagę, że 17% badanych nie planuje na razie powrotu na Ukrainę, ale jednocześnie planuje wyjazd z Polski. Warto dodać, że 32% respondentów uznaje za prawdopodobne lub bardzo prawdopodobne opuszczenie terenu województwa zachodniopomorskiego.

Zdecydowana większość badanych uznała za najbardziej prawdopodobne, że w najbliższym czasie będzie pracować w Polsce (wykres 10). Tylko 24% badanych przewiduje podjęcie pracy w Ukrainie, z kolei 18% planuje swoją przyszłość na rynku pracy zarówno poza Ukrainą, jak i Polską.

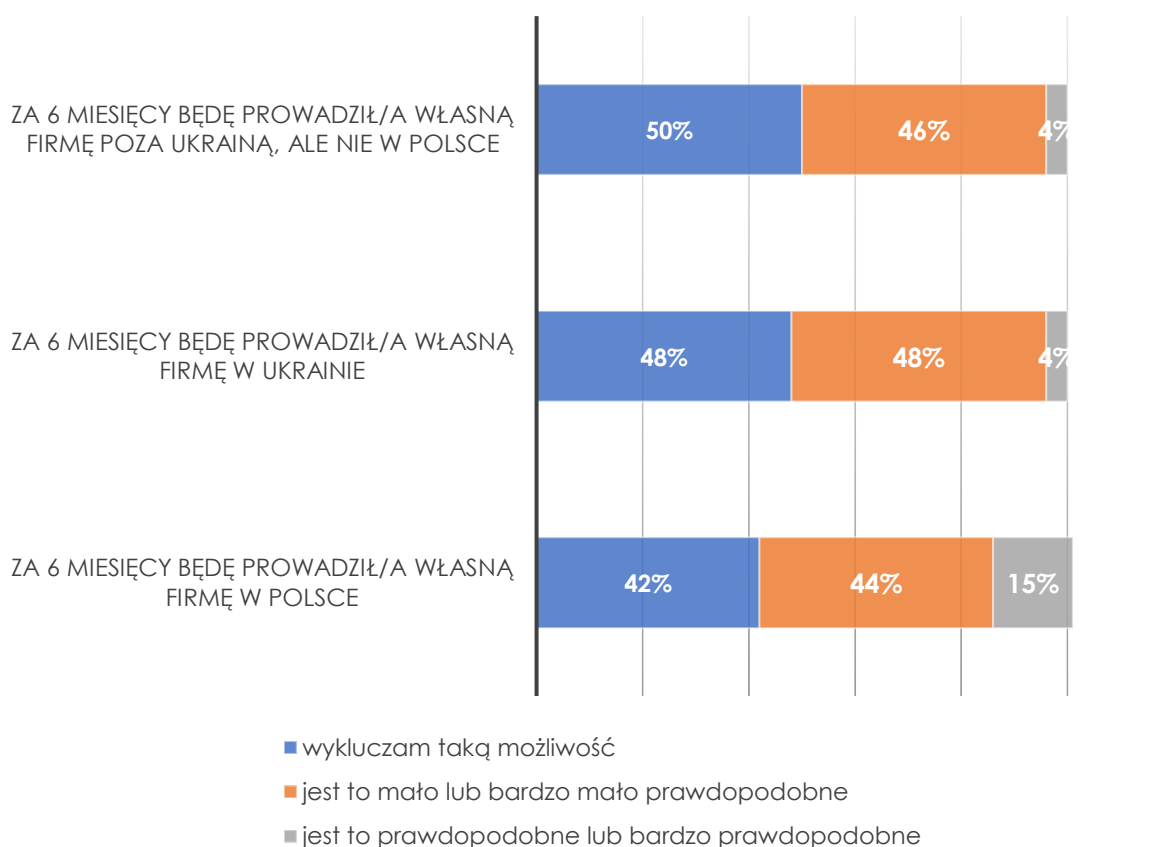
Wykres 10. Przewidywania zatrudnionych w woj. zachodniopomorskim obywateli Ukrainy dotyczące przyszłego miejsca pracy

Źródło: opracowanie własne WUP w Szczecinie na podstawie badań własnych.

Brak planów związanych z założeniem firmy w Polsce, bez określenia okresu w jakim miałyby się tego dokonać, deklaruje 79% badanych. Odsetek takich postaw wśród mężczyzn i kobiet jest zbliżony. Z kolei 18% kobiet i 13% mężczyzn planuje założenie swojej firmy w Polsce. W przypadku krótkiej perspektywy czasowej (6 miesięcy) deklaracje wykluczające takie rozwiązanie lub uznające je jako mało prawdopodobne przekraczały 80% wskazań (wykres 11). Polski Instytut Ekonomiczny poinformował, że tylko od stycznia do września 2022 roku powstało w Polsce 3 600 spółek z kapitałem ukraińskim i 10 200 jednoosobowych działalności gospodarczych obywateli Ukrainy.¹² W przypadku działalności jednoosobowych najczęściej dotyczyły one budownictwa (24%) oraz informacji i komunikacji (16%).

Wykres 11. Przewidywania zatrudnionych w woj. zachodniopomorskim obywateli Ukrainy dotyczące prowadzenia własnej działalności gospodarczej

Źródło: opracowanie własne WUP w Szczecinie na podstawie badań własnych.

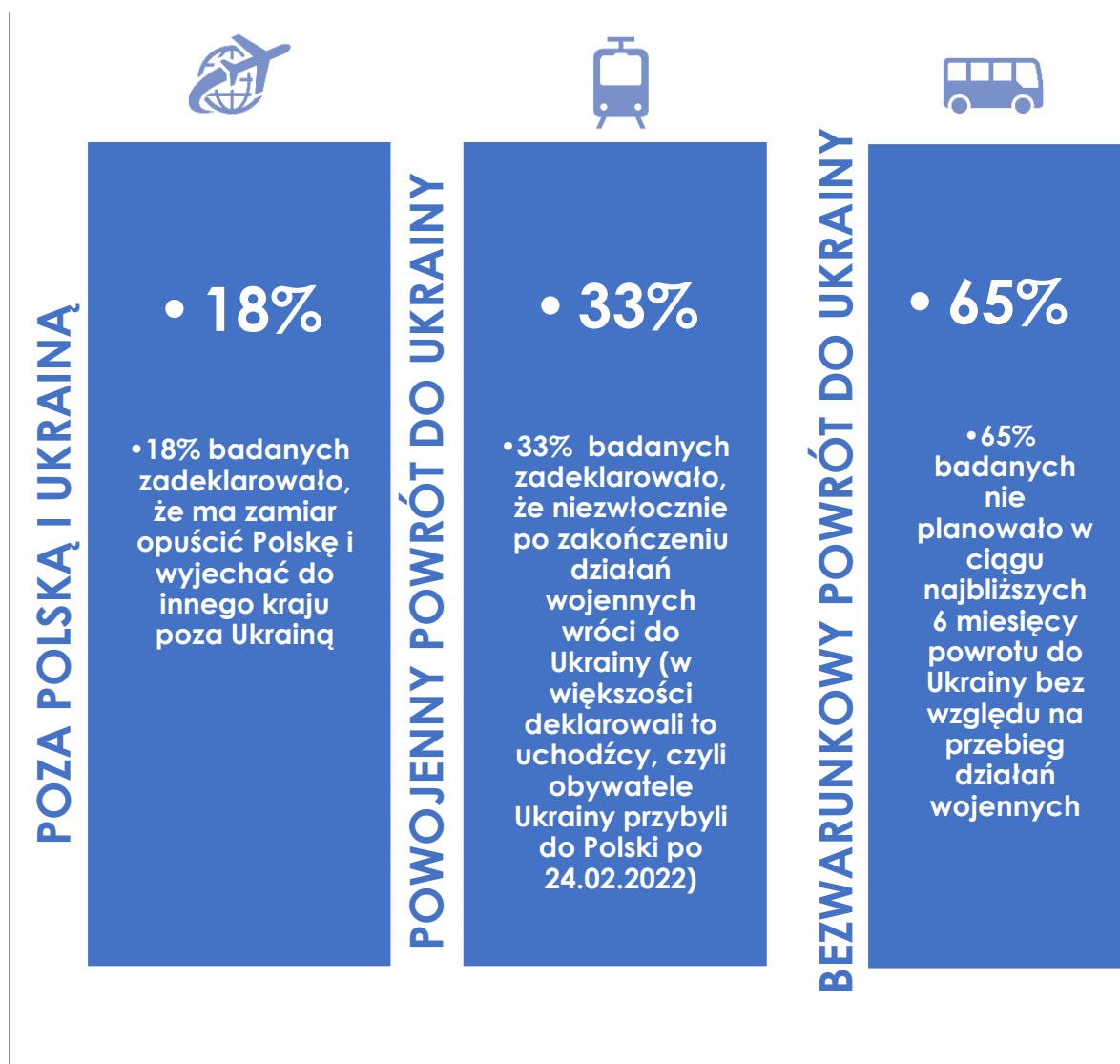
Na podstawie wyników badania przeprowadzonego przez WUP w Szczecinie można stwierdzić, że potencjał odpływu badanych obywateli Ukrainy z polskiego rynku pracy w krótkiej, sześciomiesięcznej perspektywie czasowej, jest niski (ryc. 3). Tylko 18% badanych ma

¹² Źródło: <https://pie.net.pl/od-stycznia-do-wrzesnia-2022-r-w-polsce-powstalo-blisko-14-tys-ukrainskich-firm/> [dostęp: 15.05.2023]

zamiar opuścić Polskę i wyjechać do innego kraju poza Ukrainą. Nie planuje tego 63% badanych. Warto dodać, że wyraźnie częściej wyjazd z Polski po ukończeniu działań wojennych w Ukrainie, planują obywatele tego kraju, którzy przybyli do Polski po 24.02.2022. Deklaruje to 43% z nich. W przypadku migrantów „przedwojennych” planuje to tylko 16% badanych. Podobne różnice występowały w przypadku oceny prawdopodobieństwa powrotu do Ukrainy w perspektywie 6 miesięcy od dnia badania.

Rycina 3. Plany obywateli Ukrainy zatrudnionych w woj. zachodniopomorskim dotyczące pobytu w Polsce

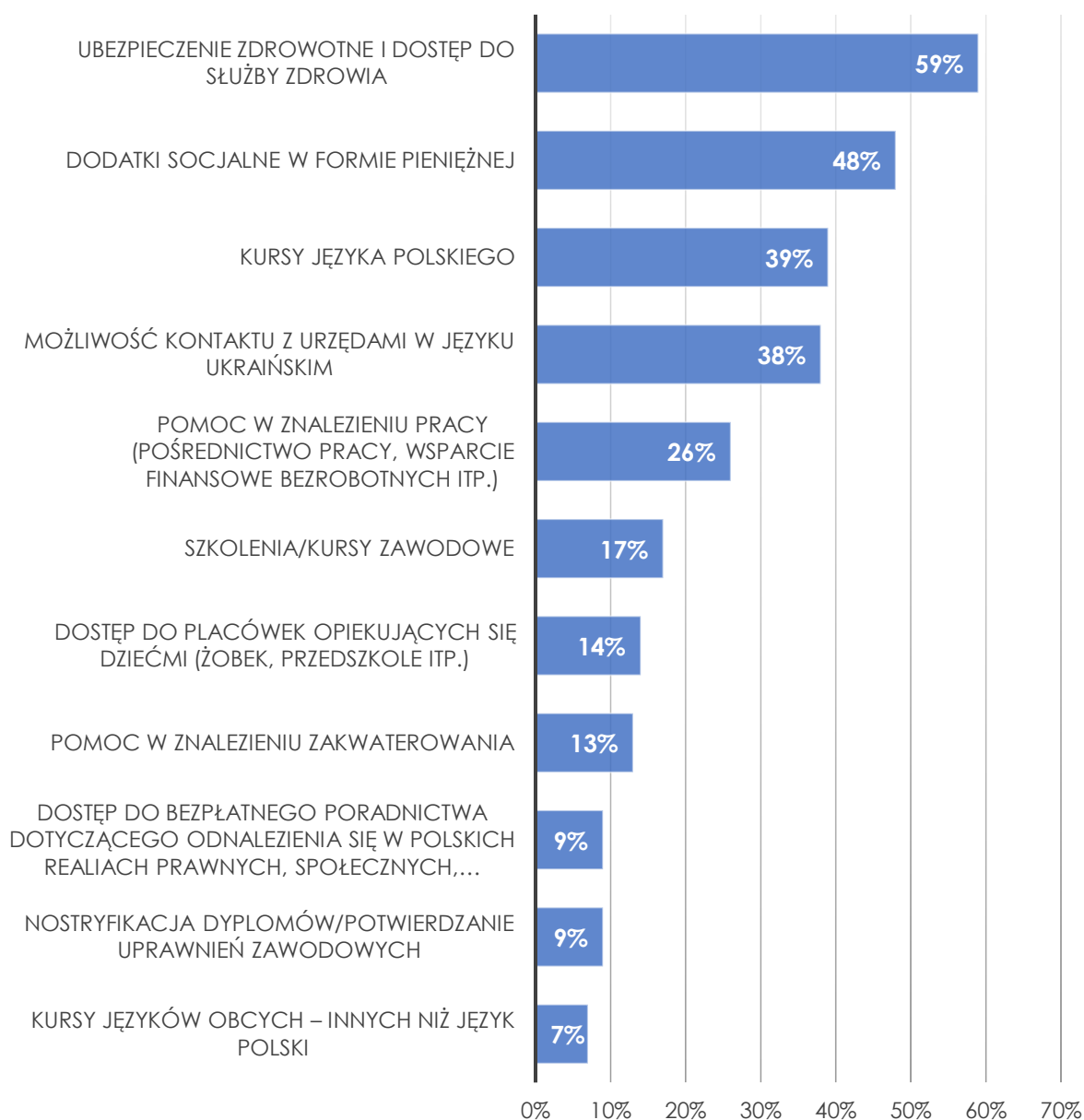
Źródło: opracowanie własne WUP w Szczecinie na podstawie badań własnych.

VII. Formy udzielanego i oczekiwanego wsparcia w opinii badanych obywateli Ukrainy zatrudnionych na zachodniopomorskim rynku pracy

Ze względu na zmianę od lutego 2022 roku specyfiki migracji obywateli Ukrainy do Polski, zmieniły się także potrzeby w zakresie udzielanego im wsparcia. Dotyczy to zarówno aktywizacji zawodowej, jak i pomocy społecznej. O ile do lutego 2022 roku mieliśmy do czynienia z migracją zarobkową, to później miała ona charakter przede wszystkim uchodźczy. Jej wcześniejszy charakter ułatwił odnalezienie się w naszym kraju ukraińskim uchodźcom. Jak wcześniej zaznaczono, 55% badanych uznało Polskę za cel migracyjny ze względu na możliwość uczestnictwa w sieciach społecznych stworzonych tutaj wcześniej przez ich rodaków („W Polsce znajduje się dużo moich rodaków, co ułatwia życie za granicą”). Owe sieci były budowane w ciągu ostatnich kilku lat przez migrantów zarobkowych. Dzięki temu łatwiej jest przyjezdnym obywatelom Ukrainy odnaleźć się w nowych realiach społeczno-gospodarczych. Nie oznacza to jednak, że nie potrzebują oni wsparcia ze strony instytucji państwowych i samorządowych.

Uczestniczący w badaniu obywatele Ukrainy zatrudnieni na terenie województwa zachodniopomorskiego zostali poproszeni o wskazanie tych form pomocy, które uznają za najbardziej pomocne w odnalezieniu się w polskich realiach społeczno-ekonomicznych (wykres 12). Respondenci jako najważniejsze rozwiązania wskazywali najczęściej ubezpieczenie zdrowotne i dostęp do służby zdrowia (59% badanych wskazało tę formy pomocy). Na drugim miejscu w zestawieniu znalazła się pomoc socjalna w formie pieniężnej. Kolejny obszar pomocy, to wsparcie w zakresie pokonywania barier językowych. Z jednej strony to możliwość uczestnictwa w kursach języka polskiego, a z drugiej ułatwienie porozumiewania się w języku ukraińskim w polskich urzędach. Kursy języka polskiego jako szczególnie ważna forma pomocy były wskazywane wyraźnie najczęściej przez osoby w wieku 35-44 lata (51%) oraz 25-34 lata (44%). Warto przypomnieć, że 43% badanych którzy znaleźli zatrudnienie, jako przeszkodę w jej znalezieniu wymienili niewystarczającą znajomość języka polskiego. Była to najważniejsza przez nich wskazywana bariera zatrudnieniowa. Wśród najczęściej wybieranych form pomocy, nie występowały różnice w ich hierarchii ze względu na płeć respondenta. Bez względu na to czy respondentem była kobieta, czy mężczyzna, pierwszych sześć form pomocy w zestawieniu zarówno było uporządkowanych tak jak w zestawieniu dla ogółu respondentów.

Wykres 12. Oceny badanych obywateli Ukrainy zatrudnionych w woj. zachodniopomorskim dotyczące form pomocy w kontekście ich największej skuteczności w ułatwianiu pobytu i odnalezienie się na rynku pracy w Polsce*

*Respondenci mogli wybrać maksymalnie cztery odpowiedzi.

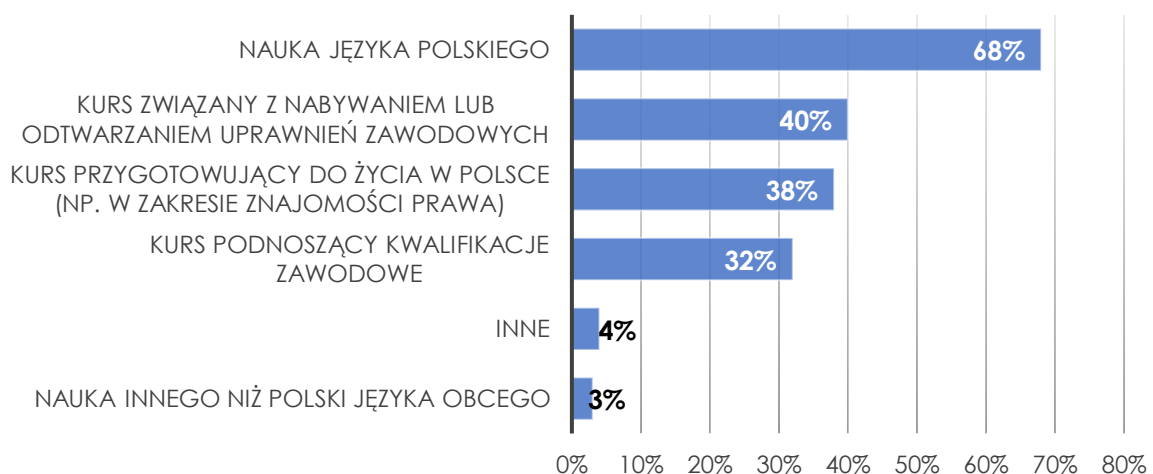
Źródło: opracowanie własne WUP w Szczecinie na podstawie badań własnych.

Z perspektywy publicznych służb zatrudnienia, ważną formą wsparcia są kursy i szkolenia zawodowe. W ciągu 3 miesięcy poprzedzających udział w badaniu, skorzystało z nich 26% respondentów. W tym większość stanowiły kobiety. Z kolei ze względu na wiek, z kursów i szkoleń najczęściej korzystali badani w wieku 35-44 lata (33%) oraz do 24 lat (31%). W zestawieniu kursów i szkoleń, w których brali udział badani dominowały kursy języka polskiego (68% wskazań badanych) – wykres 13. Związane to było z pokonywaniem bariery,

która najczęściej – w opinii badanych – stanowiła przeszkodę w podjęciu zatrudnienia w Polsce. Na następnym miejscu w zestawieniu znalazły się kursy *stricte* zawodowe, czyli związane z nabywaniem i odtwarzaniem uprawnień (40%). Wysoką pozycję zajmują także, szczególnie przydatne dla uchodźców, kursy przygotowujące do życia w danym kraju. W porównaniu z migracją zarobkową, migracji uchodźczej (zwłaszcza związanej z wybuchem wojny), najczęściej nie towarzyszy możliwość wcześniejszego przygotowania się do życia w obcym kraju. Jak wcześniej ustalono, obywatele Ukrainy wybierali Polskę jako kraj migracji nie tylko z powodu bliskości przestrzennej, ale m.in. z powodu pozytywnych postaw Polaków wobec Ukraińców, ale także z powodu bliskości kulturowej. Mimo owej „bliskości” jak najszybsze zapoznanie się z pewnymi różnicami, stanowiło warunek konieczny integracji społecznej i uniknięcia konfliktów społecznych. Na podstawie wyników badania można stwierdzić, że szczególnie ważna była tutaj integracja komunikacyjna (znajomość języka), ale także funkcjonalna (związana m.in. ze zdobywaniem, podnoszeniem lub odnawianiem uprawnień zawodowych).

W przypadku badanych biorących udział w kursach lub szkoleniach, 8% pokrywała w całości ich koszty. Z kolei 20% respondentów ponosiła częściową odpłatność za uczestnictwo. W przypadku 4% badanych nie udało się wziąć udziału w kursie lub szkoleniu, w którym chcieli uczestniczyć. Najczęściej (40% wskazań) było to spowodowane brakiem możliwości jego sfinansowania. W ciągu najbliższych 6 miesięcy od momentu badania w kursie lub szkoleniu planowało wziąć udział 21% badanych. Zdecydowana większość z nich planowała naukę języka polskiego (60%).

Wykres 13. Kursy i szkolenia z których korzystali badani obywatele Ukrainy zatrudnieni w woj. zachodniopomorskim*

*Respondenci mogli wybrać dowolną liczbę odpowiedzi.

Źródło: opracowanie własne WUP w Szczecinie na podstawie badań własnych.

VIII. PODSUMOWANIE

1. Uczestniczący w badaniu zatrudnieni w woj. zachodniopomorskim obywatele Ukrainy, większość swojego wynagrodzenia przeznaczają na wyżywienie oraz opłaty związane z miejscem zamieszkania. Przeciętnie udział tych wydatków pochłania 61% budżetu domowego. Większość badanych ocenia koszty utrzymania w Polsce jako bardzo wysokie (74%).
2. Uczestniczący w badaniu obywatele Ukrainy wybierali Polskę jako miejsce pobytu i pracy przede wszystkim z powodu rozwiniętych sieci migracyjnych tworzonych przez obywateli Ukrainy, którzy od dłuższego czasu przebywają w Polsce (55%). Wybór Polski jako docelowego kraju migracji był dla obywateli Ukrainy związany także z jego bliskością przestrzenną (44%), ale także społeczną – 52% badanych traktuje Polskę jako przyjazny dla nich kraj.
3. Spośród badanych obywateli Ukrainy większość posiadało zawód wyuczony (65%), a także co najmniej 10 letni staż pracy (61%). Poniżej posiadanych kwalifikacji pracowało 23% badanych.
4. Uznawane przez badanych za „sprawiedliwe” w kontekście posiadanych kwalifikacji i doświadczenia zawodowego wynagrodzenie otrzymywało 29% z nich.
5. Badani poszukiwali pracy w Polsce przede wszystkim wykorzystując do tego Internet oraz sieci kontaktów społecznych opartych na więziach osobistych (rodzina, znajomi) – po 42% wskazań.
6. Najczęściej wskazywanymi barierami w podjęciu zatrudnienia w Polsce były dla obywateli Ukrainy niewystarczająca znajomość języka polskiego (43%) oraz zbyt niskie - w opinii badanych – wynagrodzenie oferowane przez pracodawców (40%).
7. Zdecydowana większość respondentów ocenia warunki pracy w Polsce jako dobre (67%). Wysoki odsetek pozytywnych deklaracji dotyczy wywiązywania się z zobowiązań płacowych polskich pracodawców. Z kolei 74% badanych pozytywnie ocenia swoje relacje z polskimi pracownikami.

8. Najczęściej wskazywanym przez biorących udział w badaniu powodem opuszczenia Ukrainy było oddalenie się od strefy działań wojennych, czyli zapewnienie sobie i bliskim bezpieczeństwa (57% wskazań). Poprawę sytuacji materialnej, jako motyw opuszczenia rodzinnego kraju wskazało 53% badanych.
9. Potencjał odpływu badanych obywateli Ukrainy z polskiego rynku pracy w krótkiej perspektywie czasowej można ocenić jako niski. Tylko 18% z nich ma zamiar opuścić Polskę i wyjechać do innego kraju poza Ukrainą. Nie planuje tego 63% badanych. Wyraźnie częściej wyjazd z Polski po ukończeniu działań wojennych w Ukrainie, planują obywatele tego kraju, którzy przybyli do Polski po 24.02.2022. - deklaruje to 43% z nich.
10. W przypadku deklarowanych przez badanych potrzeb szkoleniowych dominują kursy języka polskiego. Uczestnictwo w takich kursach przez 39% badanych zostało ocenione jako skuteczne w kontekście ułatwienia pobytu i odnalezienia się na rynku pracy. Z kolei 68% respondentów, którzy wzięli udział w kursach lub szkoleniach w ciągu 3 miesięcy poprzedzających badanie wybrało właśnie kurs języka polskiego.

IX. Charakterystyka badania

Koncepcja badania, problematyka badawcza oraz narzędzie badawcze powstały w Wydziale Badań i Analiz Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Szczecinie. Badaniem objęto obywateli Ukrainy zatrudnionych w województwie zachodniopomorskim z uwzględnieniem jego podziału na podregiony stosowanym w badaniach przez zespół Wydziału Badań i Analiz. W badaniu uczestniczyło 406 respondentów. Liczbę respondentów oraz ich rozkład w poszczególnych podregionach ustalano na podstawie informacji dotyczących liczby obywateli Ukrainy zatrudnionych na podstawie specustawy. Przy ustalaniu kwot respondentów dla poszczególnych regionów uwzględniono zmienną płeć. Wszystkie wywiady zostały przeprowadzone metodą PAPI (*Paper and Pencil Interview*). Procedura dotarcia do respondentów była oparta na metodzie tzw. *kuli śnieżnej*, stosowanej dla wytypowanych wcześniej punktów „startowych” w postaci zatrudniających obywateli Ukrainy przedsiębiorców lub instytucji ich wspierających.

Badania terenowe zrealizowała w IV kwartale 2022 roku Grupa BST z siedzibą w Katowicach.

Tabela 1. Minimalna liczba wywiadów z obywatelami Ukrainy zatrudnionymi w podregionach woj. zachodniopomorskiego z uwzględnieniem płci

Nazwa podregionu	Suma	Kobiety	Mężczyźni
podregion 1 – miasto Szczecin	129	48	81
podregion 2 – pas metropolitalny (pow. policki, gryfiński, stargardzki, goleniowski)	105	39	66
podregion 3 – nadmorski (m. Świnoujście, pow. kamieński, gryficki, kołobrzeski)	81	30	51
podregion 4 – południowy (pow. myśliborski, pyrzycki, choszczeński, watecki)	17	6	11
podregion 5 – centralny (pow. drawski, łobeski, świdwiński, białogardzki)	17	6	11
podregion 6 – północno-wschodni (m. Koszalin, pow. koszaliński, szczecinecki, sławieński)	57	21	36
	406	150	256

Źródło: opracowanie własne WUP w Szczecinie.